

CCR, critica la adresa CJUE, subliniaza ca rapoartele MCV nu constituie norme de drept european | Prioritatea de aplicare a dreptului UE nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale

Prioritatea de aplicare a dreptului Uniunii Europene nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale, se arata în motivarea deciziei prin care Curtea Constitutionala a respins o serie de exceptii si a decis ca sunt constitutionale mai multe articole din lege care se refera la înfiintarea si operationalizarea Sectiei pentru Investigarea Infractionilor din Justitie (SIJ).

"O reglementare speciala în Constitutia României o are raportul dintre dreptul national si dreptul Uniunii Europene (...). Astfel, clauza de aderare la Uniunea Europeana cuprinde în subsidiar o clauza de conformitate cu dreptul UE, potrivit careia toate organele nationale ale statului sunt obligate în principiu sa implementeze si aplice dreptul UE. Acest lucru este valabil si pentru Curtea Constitutionala, care asigura, în virtutea art.148 din Constitutie, prioritatea de aplicare a dreptului european. Însa aceasta prioritate de aplicare nu trebuie perceputa în sensul înlaturarii sau desconsiderarii identitatii constitutionale nationale (...) ca garantie a unui nucleu identitar de fond al Constitutiei României si care nu trebuie relativizata în procesul integrarii europene", se arata în motivare.

CCR afirma ca, în virtutea acestei identitati constitutionale, este abilitata sa asigure suprematia Legii fundamentale pe teritoriul României.

"Potrivit clauzei de conformare cuprinse chiar în textul art. 148 din Constitutie, România nu poate adopta un act normativ contrar obligatiilor la care s-a angajat în calitate de stat membru (...), însa cele anterior aratate cunosc desigur o limita constitutionala, întemeiata pe conceptul de 'identitate constitutionala nationala'", se precizeaza în documentul citat.

Curtea Constitutionala mentioneaza ca "principiul statului de drept presupune securitate juridica, respectiv încrederea legitima a destinatarilor în efectele dispozitiilor legale în vigoare si în modul de aplicare al acestora, astfel încât orice subiect de drept sa-si determine în mod previzibil conduita".

"Or, în masura în care unele instante judecatoresti lasa neaplicate din oficiu dispozitii nationale pe care le considera ca fiind contrare dreptului european, în vreme ce altele aplica aceleasi reglementari nationale, considerându-le conforme dreptului european, standardul de previzibilitate al normei ar fi puternic afectat, ceea ce ar genera o grava insecuritate juridica si, implicit, încalcarea principiului statului de drept", se mai arata în motivare.

Curtea Constitutionala a respins, pe 8 iunie, o serie de exceptii, hotarând ca sunt constitutionale mai multe articole din lege care se refera la înfiintarea si operationalizarea SIJ.

Potrivit unui comunicat transmis atunci de CCR, judecatorii constitutionali au respins, cu majoritate de voturi, ca neîntemeiata, exceptia de neconstitutionalitate si a constatat ca dispozitiile art. 88 ind.1 alin.(1)-(5), ale art. 88 ind.2- ind.7, ale art.88 ind.8 alin.(1) lit.a)-c) si e) si alin.(2), precum si ale art.88 ind.9 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciara sunt constitutionale în raport cu criticile formulate.

De asemenea, cu unanimitate de voturi, CCR a respins, ca devenita inadmisibila, exceptia de neconstitutionalitate a dispozitiilor art.88 ind.1 alin.(6) art.88 ind.8 alin.(1) lit.d) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciara.

Tot cu unanimitate de voturi a fost respinsa, ca inadmisibila, exceptia de neconstitutionalitate a OUG nr.90/2018

privind unele masuri pentru operationalizarea Sectiei pentru Investigarea Infractionilor din Justitie.

În comunicat, CCR își exprima punctul de vedere în legatura cu decizia Curtii de Justitie a Uniunii Europene cu privire la SIIJ.

"Din perspectiva controlului de constitutionalitate, hotărârea CJUE nu aduce elemente de noutate, nici cu privire la efectele juridice pe care le produc Decizia 2006/928 și rapoartele MCV întocmite de Comisie pe baza acesteia, stabilind, așa cum o facuse în prealabil și instanța constituțională română, caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928 și caracterul de recomandare al rapoartelor MCV, și nici cu privire la conținutul Deciziei 2006/928, stabilind că România are sarcina de a colabora cu buna-credință cu Comisia Europeană 'pentru a surmonta (...) dificultățile întâmpinate cu privire la realizarea obiectivelor de referință menționate'. Prin urmare, Curtea și-a menținut jurisprudența anterioară și a constatat că singurul act care, în virtutea caracterului său obligatoriu, ar fi putut constitui norma interpusă controlului de constitutionalitate realizat prin raportare la art.148 din Constituție - Decizia 2006/928 -, prin dispozițiile și obiectivele pe care le impune, nu are relevanță constituțională, întrucât nu completează o lacună a Legii fundamentale și nici nu stabilește un standard mai ridicat de protecție decât normele constituționale în vigoare", susține CCR.

Curtea Constituțională aminteste ca CJUE a stabilit ca reglementarile privind înființarea SIIJ trebuie să respecte următoarele:

- * să fie justificate de imperative obiective și verificabile legate de buna administrare a Justiției;
- * să fie însoțite de garanții specifice care să înlăture orice risc care să aducă atingere independenței judecătorilor și procurorilor;
- * în cadrul procedurii de investigare, judecătorii și procurorii să beneficieze de dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, de prezumția de nevinovăție și de dreptul la apărare.

"Având în vedere cele trei aspecte asupra cărora s-a pronunțat CJUE, care decurg din dreptul Uniunii și în special din valoarea statului de drept prevăzută la articolul 2 TUE, Curtea Constituțională a analizat în ce măsură principiul statului de drept, care are consacrare expresă în dreptul național, în art.1 alin.(3) din Constituția României, este afectat prin reglementările care guvernează înființarea Sectiei pentru investigarea infracțiunilor din Justiție și a constatat că acestea reprezintă o opțiune a legiuitorului național și îndeplinesc garanțiile stipulate în Hotărârea CJUE, în acord cu prevederile constituționale cuprinse în art.1 alin.(3) și în art.21 alin.(1) și (3) referitoare la accesul liber la justiție, dreptul la un proces echitabil și soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil și, implicit, în acord cu prevederile art.2 și art.19 alin.(1) TUE", transmite CCR.

Referitor la competența instanței de judecată cu privire la interpretarea și aplicarea dreptului european, CCR susține că, în primul rând, o instanță judecătorească are competența să analizeze conformitatea unei dispoziții din "legile interne" cu dispozițiile de drept european prin prisma art.148 din Constituție și, în cazul în care constată contrarietatea, are competența să aplice cu prioritate dispozițiile de drept al Uniunii în litigiile ce anteamază drepturile subiective ale cetățenilor.

"În toate cazurile, prin noțiunea de 'legi interne', Constituția are în vedere exclusiv legislația infraconstituțională. Legea fundamentală își prezervă poziția ierarhic superioară în virtutea art.11 alin.(3) din Legea fundamentală, art.148 neatribuind dreptului Uniunii prioritate de aplicare față de Constituția României, astfel că o instanță judecătorească nu are abilitatea de a analiza conformitatea unei dispoziții din 'legile interne', constatate ca fiind constituțională printr-o decizie a Curtii Constituționale, cu dispozițiile de drept european prin prisma art.148 din Constituție", mai arată CCR.

În opinia Curtii Constitutionale, declarând caracterul obligatoriu al Deciziei 2006/928, CJUE a limitat efectele acesteia dintr-o dubla perspectiva: pe de o parte, a stabilit ca obligatiile ce rezulta din decizie cad în sarcina autoritatilor române competente sa colaboreze institutional cu Comisia Europeana (par.177 din hotarâre), deci în sarcina institutiilor politice, Parlamentul si Guvernul României, si, pe de alta parte, ca obligatiile se exercita în temeiul principiului colaborarii loiale, prevazut de art.4 TUE.

"Din ambele perspective, obligatiile nu pot incumba instantelor de judecata, organele statului care nu sunt abilitate sa colaboreze cu o institutie politica a Uniunii Europene", este una dintre concluziile CCR.

"În al treilea rând, Curtea a constatat ca dispozitivul Hotarârii CJUE, potrivit caruia o instanta de judecata 'este autorizata sa lase neaplicata din oficiu o dispozitie nationala care intra în domeniul de aplicare al Deciziei 2006/928 si pe care o considera, în lumina unei hotarâri a Curtii, ca fiind contrara acestei decizii sau articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE' nu are niciun temei în Constitutia României, întrucât art.148 din Constitutie consacra prioritatea de aplicare a dreptului Uniunii fata de dispozitiile contrare din legile interne. Or, rapoartele MCV, întocmite în baza Deciziei 2006/928, prin continutul si efectele lor, astfel cum acestea au fost stabilite prin Hotarârea CJUE din 18 mai 2021, nu constituie norme de drept european pe care instanta de judecata sa le aplice cu prioritate înlaturând norma nationala. Asa fiind, judecatorul national nu poate fi pus în situatia de a decide aplicarea prioritara a unor recomandari în detrimentul legislatiei nationale, declarata conforma Constitutiei nationale de catre Curtea Constitutionala, întrucât rapoartele MCV nu normeaza, deci nu sunt susceptibile de a intra într-un conflict cu legislatia interna", mai explica CCR.

În concluzie, CCR considera ca hotarârea din 18 mai 2021, pronuntata de CJUE, nu poate fi considerata un element ce poate determina un reviriment jurisprudential sub aspectul constatarii incidentei Deciziei 2006/928/CE în controlul de constitutionalitate si, implicit, a încalcarii art.148 din Constitutie.

Pe 18 mai, Curtea de Justitie a Uniunii Europene a decis ca este de competenta instantelor nationale sa verifice daca înfiintarea Sectiei speciale de investigare a infractiunilor din Justitie, care are competenta exclusiva de anchetare a judecatorilor si procurorilor, respecta cerintele prevazute de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Potrivit Curtii de Justitie a UE, "revine instantelor nationale sarcina de a verifica daca reforma care a condus în România la înfiintarea unei sectii specializate în cadrul Ministerului Public însarcinate cu anchetarea judecatorilor si a procurorilor, precum si normele privind numirea procurorilor încadrati în aceasta sectie nu sunt de natura sa faca sectia mentionata permeabila la influente exterioare".